

ISKLUČIVA MJESNA NADLEŽNOST ZA SPOROVE IZ ZAKUPNIH ODNOSA NA BRODU

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Rješenje broj: PŽ-982/2006 od 28. prosinca 2006.

Sudac: Viktorija Lovrić, kao sudac pojedinac

Pojam zakupnih odnosa na brodu podrazumijeva uz odnose vezane uz uporabu broda i druge odnose koji nastaju iz takvog ugovora, uključujući i novčane obveze ugovornih strana. Spor o vraćanju akontacije iz ugovora o zakupu broda je spor iz zakupnih odnosa te je za suđenje u tom sporu isključivo mjesno nadležan sud na čijem se području vodi upisnik u kojem je brod upisan. Odredbe o isključivoj mjesnoj nadležnosti eliminiraju opću i svaku drugu mjesnu nadležnost osim one izričito propisane zakonom, pa se primjena pravila o isključivoj mjesnoj nadležnosti ne može otkloniti niti ugovaranjem mjesne nadležnosti. Zbog isključive mjesne nadležnosti stranke ne mogu postići sporazum da im sudi neki drugi stvarno nadležan sud.

Između tužitelja kao zakupoprimatelja i tuženika kao zakupodavatelja, dana 30. rujna 2002. godine zaključen je Ugovor o zakupu broda "Renato" radi realizacije turističkih putovanja – krstarenja u sezoni 2003. godine. Tužitelj se obvezao uplatiti na ime akontacije 5.000,00 EUR, što je prema tvrdnjama iz tužbe i učinio. Tužitelj nije realizirao u 2003. godini uporabu broda, pa je u pogledu reguliranja vraćanja akontacije sklopljen ugovor kojim se vlasnik broda obvezao staviti brod zakupoprimatelju na raspolaganje tijekom 2004. godine. Niti u 2004. godini nije došlo do realizacije uporabe broda, pa tužitelj potražuje vraćanje 5.000,00 EUR s kamatama. Ugovorne strane su za slučaj spora ugovorile mjesnu nadležnost Trgovačkog suda u Zagrebu.

Trgovački sud u Zagrebu oglasio se mjesno nenadležnim za suđenje u ovom predmetu jer se radi o sporu iz ugovora o zakupu broda upisanog u upisnik Lučke kapetanije Split, pa je za suđenje isključivo mjesno nadležan Trgovački sud u Splitu po čl. 57. st. 1. Zakona o parničkom postupku (Narodne novine br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, nastavno ZPP). Rješenje je doneseno pozivom na odredbu čl. 20. i 21. ZPP.

Protiv rješenja kojim se Trgovački sud u Zagrebu oglasio mjesno nenadležnim žalbu je izjavio tužitelj zbog pogrešne primjene odredbe čl. 57. st. 1. ZPP o isključivoj nadležnosti. Tužitelj u žalbi ističe da tužba nije podnesena u sporu iz ugovora o zakupu jer zakup nije realiziran. Smatra da su stranke mogle ugovoriti mjesnu nadležnost Trgovačkog suda u Zagrebu, što su i učinile, pa je taj sud mjesno nadležan odlučiti o tužbi. Predlaže ukidanje rješenja i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu radi nastavka postupka.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske odlučio je da žalba nije osnovana.

Rješenje je ispitano po čl. 356. st. 2. i čl. 381. ZPP u granicama žalbenih razloga na koje se pozvao tužitelj te pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP i na pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske zaključio je da u donošenju rješenja prvostupanjskog suda nisu počinjene apsolutno bitne povrede odredaba postupka na koje sud pazi po službenoj dužnosti. Prvostupanjski sud je rješenje donio pravilnom primjenom odredbe čl. 57. st. 1. te čl. 20. i 21. ZPP. Sud se može po prigovoru tuženika oglasiti mjesno nenadležnim, ako je prigovor podnesen najkasnije na pripremnom ročištu, ili ako ono nije održano, do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari (čl. 20. st. 1. ZPP). Tuženik je pravovremeno, u odgovoru na tužbu, istaknuo prigovor mjesne nenadležnosti, a sud je o prigovoru odlučio na prvom ročištu 18. listopada 2005. godine. Odluka o prigovoru donesena je na temelju pravilno utvrđenih odlučnih činjenica.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske istaknuo je da je u ovom postupku sporno je li dopušteno ugovaranje mjesne nadležnosti kada je za suđenje isključivo mjesno nadležan Trgovački sud u Splitu. U obrazloženju svoje odluke naglasio je da odredbe o isključivoj mjesnoj nadležnosti eliminiraju opću i svaku drugu mjesnu nadležnost osim one izričito propisane zakonom, pa se primjena pravila o isključivoj mjesnoj nadležnosti ne može otkloniti niti ugovorom o mjesnoj nadležnosti. Kada je za suđenje u sporovima o pravu vlasništva i drugim stvarnim pravima na brodu te u sporovima iz zakupnih odnosa na brodu nadležan sud u Republici Hrvatskoj, isključivo je mjesno nadležan sud na čijem se području vodi upisnik u kojem je brod upisan (čl. 57. st. 1. ZPP). Za odluku o nadležnosti u ovom sporu temeljno je pitanje je li spor o vraćanju akontacije iz ugovora o zakupu spor iz zakupnih odnosa. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske smatra da je odluku moguće donijeti isključivo vodeći računa o obvezama ugovornih strana iz ugovora o zakupu broda, a ne drugih pravnih pravila te da pojam zakupnih odnosa iz ugovora o zakupu broda ne podrazumijeva samo odnose vezane uz korištenje broda nego i druge odnose koji nastaju iz takvog ugovora, uključujući i novčane obveze ugovornih strana. Zbog toga stranke u ovom predmetu nisu mogle ugovorom eliminirati mjesnu nadležnost Trgovačkog suda u Splitu, koji je s obzirom na mjesto upisa broda u upisnik u ovoj parnici isključivo mjesno nadležan.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske zaključio je da je u donošenju pobjednog rješenja pravilno primijenjena odredba čl. 57. st. 1. i čl. 20. i čl. 21. ZPP pa je rješenje potvrđeno po čl. 380. st. 1. točka 2. ZPP.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

**TERRITORIAL JURISDICTION IN DISPUTES ARISING FROM
LEASE RELATIONS OVER SHIPS**

When a court in the Republic of Croatia has jurisdiction in disputes arising from lease relations over ships, territorial jurisdiction shall exclusively lie with the court on whose territory the registry in which the ship is registered is kept.